

ตลับเงินสลักคุณรูปสัตว์ : เอกลักษณะงานสลักคุณ ช่างเมืองพนมเปญ ประเทศกัมพูชา

ช่างสลักคุณชาวกัมพูชานั้น จะมีทักษะและนิยมสลักคุณโลหะให้เป็นรูปทรงรูปสัตว์ต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น ควาย นก ไก่ เต่า หอย เป็นต้น รวมทั้งความนิยมรูปทรงสัตว์ตามจินตนาการ สัตว์ในวรรณคดีหรือสัตว์หิมพานต์ หรือสัตว์ตามความเชื่อ เป็นต้น งานสลักคุณรูปสัตว์ต่างๆ ฝีมือช่างสลักคุณโลหะเมืองพนมเปญ จึงถือเป็นเครื่องแสดงถึงทักษะ และเอกลักษณ์ของช่างสลักคุณชาวกัมพูชาที่สามารถสร้างงานสลักคุณที่มีรูปลักษณะใกล้เคียงรูปลักษณะธรรมชาติได้มากที่สุด รูปสัตว์บางชนิด เช่น ควาย แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับวิถีชีวิตประจำวันในชนบท ซึ่งชาวกัมพูชาให้ความสำคัญกับควายในฐานะที่เป็นสัตว์ที่มีบุญคุณที่ช่วยในการทำไร่ไถนา หรือรูปสัตว์ตามความเชื่อ เช่น นกคุ้ม หรือนกคุ้ม ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายต่างๆ ให้แก่ผู้ครอบครองได้ หรือรูปสัตว์อย่างเต่า ก็เป็นอีกรูปทรงหนึ่งที่ช่างสลักคุณชาวกัมพูชานิยมทำ ทั้งนี้สืบเนื่องจากอิทธิพลคตินิยมของศาสนาฮินดูในอดีตที่เชื่อว่าพระวิษณุหรือพระนารายณ์อวตารเป็นเต่าลงไปรองรับเขามันดระที่ก้นเกษียรสมุทรในการกวนน้ำอมฤต และแม้ว่าในปัจจุบันประเทศกัมพูชาจะนับถือพุทธศาสนาแบบเถรวาทเป็นหลักแล้วก็ตาม แต่คตินิยมดั้งเดิมก็ยังคงแฝงอยู่ในจิตนาการของช่างสลักคุณเสมอ นอกจากนี้ยังอาจแสดงอิทธิพลของคติความเชื่อจากจีนและเวียดนามอีกด้วยที่เชื่อกันว่า เต่า เป็นสัญลักษณ์ของความมีอายุยืนยาว งานสลักคุณโลหะเงินรูปสัตว์ต่างๆ ของกัมพูชา ในปัจจุบัน จึงเป็นที่นิยมมากในอดีตตลับรูปสัตว์นิยมใช้สอยสำหรับใช้ใส่ยาเส้นหรือหมากที่เจียนแล้วหรือสีผึ้งทาปาก แต่ปัจจุบันอาจใช้เป็นของที่ระลึก หรือประดับเพื่อความสวยงาม หรือใส่ของกระจุกกระจิก และเป็นที่นิยมของต่างชาติที่เป็นเพื่อนประเทศกัมพูชาที่นิยมซื้อหาติดมือกลับมาอีกด้วย

ตลับเงินขึ้นรูปเป็นต้วภาพมัจฉานุ ทำด้วยวัสดุโลหะเงิน ฝีมือช่างสลักตุน เมืองพนมเปญ แห่ง
ราชอาณาจักรกัมพูชา หรือประเทศกัมพูชา ใช้แทนคินสลักตุนโลหะเงินเป็นต้วภาพมัจฉานุ ซึ่งเป็นต้วละครใน
วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ (มัจฉานุ เป็นลูกของหนุมานกับนางสุพรรณมัจฉา มีร่างกายเป็นลิงเหมือนหนุมานเป็น
เป็นพ่อ แต่มีหางเป็นปลาเช่นเดียวกับนางสุพรรณมัจฉาผู้เป็นแม่) รูปทรงของตลับจะขึ้นรูปให้มีความโค้งไป
ตามลำตัวของต้วมัจฉานุ ซึ่งตลับรูปทรงลักษณะเช่นนี้ มักปรากฏและพบเฉพาะในประเทศกัมพูชา เท่านั้น
นิยมใช้เป็นตลับในชุดเขียนหมาก ใช้ใส่ยาเส้น หรือสีผึ้งสีปาก หรือใช้ใส่สิ่งของกระจุกกระจิกเล็กน้อยทั่วไป

